

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra I Sverrig

Citation: Andersen, H. C.: "I Sverrig", i Andersen, H. C.: *I Sverrig*, udg. af Mogens Brøndsted , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2003, s. 151. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaisverrigval-shoot-idm140454473089088/facsimile.pdf> (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: I Sverrig

en illusion. Mennesket er så ene som den enlige butiksvend i denne guldforladte mineby. Rundturen ender på kirkegården, hvor alle høstegn og mængdelser er udslættet lige til indskriftene på ligstene. Solen synker, det er det absolutte nulpunkt.

Og nu får selve fremtidstuden fra Uppsala sin nekrolog: *Den stumme Bog* (XVI). Bogen den gamle student har med i kisten, er åndens forstening, erfaringernes tørrede herbarium. Dens stumme sider aftegner en faldende livskurve: fra egebladet, ungdommens venskabspagt, til det nøgne skarpe græsstrå – døden, måske selvmordet? Græsset groede over Vadstenas rige fortid, over Uppsalahøjens elskovsnavne, over Sals anonyme grave. Dog netop naturen viser at livet går uanfægtet videre. Kisten med den døde er stillet ud under en køvhytte af blomstrende syrener (et autentisk træk fra Danmark); og svalen, indledningens rejsefugl der også dukkede op for at lusvåle fingrene i Mariestad, kvadrer over hans hoved, mens en solstråle baner sig vej. Naturen husker ikke, den fornyer sig bare, ubekymret og uførtroden. Det ses endnu tydeligere i *Sether-Dalen* (XVII).

Mens Sala lå i et fladt og goldt grubelandskab, er Säterdalen berømt for sin frodighed. Andersen oplevede den i plaskregn, men også det har kunnet udnyttes. Væksternes livgivende bad bliver kontrasten til herbarieplanterne i forrige afsnit, helt ned i detaljer. Det er naturens overvældende fornyelse. Om natten opstår ildebrand i værts huset, men den besejres også af vandets kraft. I brevene hjem ærgres han sig over fortrædelighederne, men i rejsens indre forløb bliver det en positiv indspjotning. At overleve både oversvømmelse og brand er jo også en opmuntring.

Vi har nået sommerens hjerte og tårens kulmination, *Målsømegeten* i *Leksand* (XVIII). Det er på en gang en hedensk og kirkelig fest, hvor hele Dalfolkene drager af gårde. Men livets bekræftelse skal og må males mod den mørke baggrund af undergangens permanente trusler. Vejen dert hen fører over Dalelven, hvor flydebroen er ved at synke under vognen og kun akkurat synes at holde. I nærheden står majstrangen fra ifjor med visnede kranser, bundet af hænder der nu måske også visner i graven. Således er husfaderen i præstefamilien han gæster, nylig død. Og han hører fortælle om de hårde vintre, hvor døende svaner klager sig på el-

ven; det er et skimt af indledningens sidste rejsefugl efter svalen (kap. VI, XVI) og mågen (kap. X, XI) – det fjerne mål, evighedslandet, fortøner sig i usikkerhed. På den baggrund bliver selve midsommerfesten en besværgelse af vinterens magter. Den daglange gudstjeneste er trættende og gennemtrænges af løglug (for at drive andagtstæretne frem!). Han må ud i det fri, og på kirkegården ser han mødre amme deres små – «Livets Kilde sprang over Død og Grav». Det er den elementære viderelevens gennem barnet, som blev anydet paterisk i *Kinneskulle*, humoristisk i *Månsøstillerens*. Og som en spøgefuld slutpointe henrykker han om aftenen værtindens barnebarnt med silhouetklip og bliver bedt om at klippe nye faconer til bagning af pebermødder: «Jeg haaber, at jeg i Dalarna lever i nye Faconer af Peberkagers – en variation af det stadige håb om at overleve gennem kunsten!

Endnu et må overstås, før vi er modne til at drage rejsens konklusioner. Eggen vrinler med minder om opstandene mod de danske under Engelbrecht og Gustav Vasa, og kusen beretter om det under korslen langs Siljan (*Ved Siljan-Seen*, XIX). Det penible emne om fortidens fjendtlighed var strejft såvel under aftenet af Stockholms historie som i Uppsala, hvor nutidens studenterforbrødring kaldtes «Venskabs-Broen over den Blod-Elv, der engang fled mellem beslagtede Nationers» (XIV). Nu tages det op i fuld bredde med en dramatisk fremstilling af dalkalenes rejsning, hvorom den gamle dabisse endnu lever i folkemunde. Selve skildringen af Gustav Vasas flugtdiv handler jo også om at overleve indspærring, krig og dødsfare. Men straks til indledning bliver hadet mellem folkene maet tilbage i det forbigangne, og forsoningen ses som en afgjort af det kommende liv. Således tages der pant på evigheden ved enhver anledning – selv da Rättvikprovsten fremviser sine velforsynede bogreoler, som afventer vinterens lesetid: «Poesie og Videnskab sprudler med evige Kilder, medens Naturen maa blunde sin Vintersøvn». Alt sammen oplæg til den påfølgende store prædiken om *Tro og Videnskab* (XX), værket idemæssige hovedstykke.

Den holdes ude i Guds egen helligdom; på det ukirkelige i Andersens religion blev vi forberedt gennem modstillingen af solstrålen fra Gud med middelalderkirken ved Kinneskulle, med hel-